

BOLEST JE SVE ULJEPŠALA

MARIJANA RADMILOVIĆ

SADRŽAJ

SAHRANJUJEM TI KOSU	1
Potreba	2
Tamo ti je sigurno	3
Sve ove godine	4
Sve je u redu	5
<i>Na ušću tvoga jezika</i>	6
Na povratku	7
<i>S kiše se trune bolesti</i>	8
Freska	9
Šetnja	10
Prah i nešto	11
Oblik sreće	12
(Ne htjeti)	13
Treći peron, drugi kolosijek	14
Tužaljka nad umrlima	15
Sahranjujem ti kosu	16
 NEIZGOVORENA TIJELA	 17
Jezik, tijela	18

Neodlaženja	19
<i>Sanjala sam kako mi trbuh</i>	20
<i>U ruci kao u prolaznoj kući</i>	21
Neizgovoreno	22
„Jesam li te uspavala?“	23
<i>Zar je važno što te budim</i>	24
Što ne izgovaraš	25
Bez težine i tijela	26
OBILJE VODE	27
<i>Cijelu noć sjediš na rubu kade</i>	28
<i>Nisi se još protegnula iz buđenja</i>	29
Veliko spremanje	30
Sličica iz djetinjstva	31
Prepoznavanje	32
Sve to	33
Razglednica	34
Razložnost	35
Dublje me ljubi	36
Uspavanka	37
Uspavanka II	38

Ovdje sam se vjenčala	39
<i>Plošna i nečitka biljka</i>	40
Ponestaje mi vremena	41
MJESTO ODVOJENOSTI	42
Podzemne vode	43
Pukotina u jeziku	44
Zavičaj	45
Mjesto koje to nije	46
Ne budeći te	47
Mjesto odvojenosti	48
U toj kući nitko ne živi	49
Preslik	50
Mjesto koje smo napustili	51
Fotografija	52
Uvijek o smrti	53
O autorici	54
Impresum	55

SAHRANJUJEM TI KOSU

POTREBA

Ispričati mu kako su se najednom
otvorili nečujni prozori.
U koje prisne i neprepoznatljive
predjele sipe prešućene riječi,
kako ustrajno u prhutu otiska
čujem šapat bolešljiva koljena.
Tijelo je uvijek dobra riječ,
dobra namjera noći.
Kao da više nikada nikoga
nećemo buditi,
mi još uvijek trebamo snijeg.
Ispričati mu sipljivu bajku
o odgođenom čekanju,
pokriti ga, utopli ga i biti sigurna.

TAMO TI JE SIGURNO

U što bih se mogla pouzdati?
Govorim u snu. Pravim se budnom.
Ti miruješ u dovratku,
tamo ti je sigurno i negdje između,
možeš se okupati u staklu i mlijeku,
bespovratno trošiti čaroliju.
Blijed i preplašen, mladi bog
sjedi u dnu našeg kreveta,
zaboravljen od jezika
u kojem je sve to počelo.
Hladno je, prehladit će se.
Uvijek se ja moram brinuti za sve.
U tijelu dječaka srebrno jezero,
bolest sama sebi nelijepa.
Zamataš ga u zrcalo, više ti se ne igra.
Kamo si krenuo sa svim tim odrazima?
Obuci mu košulju, zakopčaj mi haljinu.
Nitko ne gleda s našeg prozora,
nikakav glas ne dopire s ulice,
ništa se više ne može.

SVE OVE GODINE

Žlica kojom smo jeli
naše svakodnevno, a ti joj kradom
otapao dno.
Otkud sada tako pristala.
Neki je čovjek maloprije bio ovdje,
njegovao moje rečenice:
Na ovom mjestu moraš stati
i pokušati sve.
S kakvom ti radošću otvaram vrata.
Prvi put činim za tebe
sigurnu razdaljinu od zdravlja
do bolesti.
Žica koja se bila zametnula,
liječeno jutro, sve njeno prešućeno.
Smrt ima bijelo, nečisto lice
i dobra nam je, sve ove godine.

SVE JE U REDU

Pristanemo li ući u tu rečenicu,
sve što je u redu
ubrzo će se izgubiti u neredu.
Radije uđimo u kuću,
presložiti ćemo prostor,
upotrijebiti razmještenost,
dobronamjerni kolaž za laku noć.
Tvoji su nožni prsti sve hladniji,
već dugo ti to hoću reći,
kupiti ćemo psa ili nekog drugog glasnika.
Odgoditi ćemo posjete, doći će samo od sebe.
Doista cijeli život možemo polako
ne pristajati na tu rečenicu.

*

Na ušću tvoga jezika posustaje težina,
s lakoćom smo na istom
i svi sjede s nama za ovim stolom,
gosti odsutnosti, ne miču se u nama.

Sve ove godine loše sam te hranila.
Nikad te nisam pitala.
Nikad ti nisam priznala kako negujem zalihe
i s kakvom lakoćom nešto u ništa pretvaram.
Nemoj sada jesti kao da se ništa nije dogodilo,
kao da se ništa nije odlomilo
između tvojih zalogaja, postajem vidovita i zla,
netko će otputovati, tugovati, razboljeti se,
umrijeti na ušću tvoga jezika.

NA POVRATKU

Tražim granice tvoga tijela, moga jezika,
na nekom drugom mjestu izmišljam glavni grad,
biram plahe, pospane bolnice i žene koje ne brinu za sebe,
kupujem sve što me rastužuje, riječi koje ništa ne znače,
zaboravne ulice, neprecizne adrese, odmorne i lakoprohodne.
Darujem ti od svega premalo i previše.
Tako me pritisnuo taj čovjek, uhvatila sam zrak,
iznajmila se kiši, pribjegla svemu što znam,
isuviše sam tužna da bih sada tu nešto izvodila.
Između ruku i koljena nema praznine, ni putovanja
s kojeg bih se vratila zdravija.
Na povratku jednostavnije je okupati me,
prevesti tijelo s moga jezika,
posjesti ljubav za stol, mlijeko, meso, vodu, glad,
nisam ti pisala, ali htjela sam.

*

S kiše se trune bolesti,
ponekad samo zvuče ili cvjetaju,
nepogrešive su u poricanju
bilo kojeg trenutka. Moram se maknuti
s ceste, moram uspavati dijete,
probuditi vozača koji mi prijanja kao laž.
Lijepa fotografija rascijepila je grad.
Na licu pukotine, pravilnost silaznog
kretanja. Prenaglašeno ime, pogrešan
naglasak iz jednine međuprostora.
Bilo mu je hladno kad sam ga probudila,
koža mu je ostarjela brzinom kataloga.
Moram pokriti igračke, zaboraviti san,
reći pismonoši kako više ništa ne mogu
učiniti s tuđim životima.
Kiša nas je zaštitila od prve nepotrebne riječi.
Sjene su polijegale jedna u drugu,
bolest je sve uljepšala. U prozoru sam sigurna
od putovanja. Zrak je utrnuo. Iznutra raste hlad.
Moram saditi noć u ženu. Moram odvesti cijeli krug.
Toliko toga usputnog. Moram ti reći sve.

FRESKA

Topla freska ispod jezika,
topla za priču koju si mi darovala.
Polog za tugu, urok za sreću, stojiš
na pragu, polažeš sve na kretanju.
Gradom se osipaju lica, za njima šaptači
razmazuju mekoputi dah.
Ne vidiš svoga anđela,
premalo te ima da bi se brinula.
Uvijek se može nešto strašno dogoditi.
U izlogu možeš vidjeti čitav prostor
koji napuštaš, možeš ne prepoznati nekoga,
možeš naći pismo za vratima,
možeš čekati, može te boljeti,
možeš strahovati za djetetom koje pretrčava cestu,
možeš nešto lijepo izgovoriti.

ŠETNJA

Pisanke kao lijepi dani,
raspukline u božjim riječima,
dobra večeri, zalaziš,
u šumovitom tijelu
ne prestaje vrtnja,
silazak jezika.
Opipavam zemlju, razgrtaj,
zaspala stopala,
nedokučiv govor moga djeteta.
Lijepa, slijepa ulica,
grad u snu i tu nadomak.
Šetnjom možemo ugoditi neravninama,
ne tražiti nešto i ne u nama.

PRAH I NEŠTO

Kamo bih uopće pošla?

Dan se slaže u jednostavne namjere,
kupljeno, nakupljeno, zbrinite police,
odnekud prašina, riječi same za sebe.

Još uvijek pokušavam liječiti cvijeće,
vodom, pepelom, čarolijom,
u ozdravljenju umire nešto nedokučivo.

Sve se tvarno zgrće u središte,
nikad neću počistiti toliki nered.

Kosa, mlijeko, igračke, djevojčica na balkonu,
možda će ta riječ doći nepozvana
i umiriti sve. Blagdan, odgođeno putovanje,
doista, kamo su odletjeli svi leptiri?

Jutro, neoblikovano, potrošeno, vrijeme,
kamo sam to krenula,
jesam li imala nešto u rukama,
nešto na licu ili je to samo
leptirov prah?

OBLIK SREĆE

Zaspalo dijete. Oblik sreće
kakav će te prepoznati,
oprostiti ti sve.

Je li pismo dovoljno pouzdan
krotitelj vrtložnog silaska,
neumoljiva tješiteljica?

Zalila sam cvijeće, pomela dvorište,
odgodila ljubavnika.

Jutro je samo za sebe i u sebi,
mirno i sunčano,
ne zaboravi koliko je
sve to nestvarno.

Moje cvijeće je oboljelo,
a mislila sam kako smo konačno
pristali uzajamno na to čuđenje.

Stvari su u sebe primile
jutarnji blagoslov.

Moje dijete i sve što mi daruje.

Je li pismo dovoljno propusno
za sporost u kojoj smo?

Je li pismo?

Ne zaboravi koliko je
sve to nestvarno.

(NE HTJETI)

Riječima zapremiti bjelinu
tako da ostanu samo nedoumice.
Pregršt nečega ostaviti na pragu,
unijeti se, postaviti u zrcalu,
odrezati kosu, pobrinuti za večeru,
namočiti tragove, darivati prosjakinju,
napisati pismo, nazvati prijateljicu.
Povjeriti noći nezaključana vrata,
zazidati prozore na tuđu samoću,
ne gristi jastuke, i uopće,
ne pitati se kamo odložiti sve te kutije.
Dragi predmeti, oduvijek izgubljeni,
ne slagati, ne mariti za neuredne dane,
(ne htjeti imati bolje godine).
Bjelinom zapremiti bjelinu,
ne težiti ravnoteži,
ne praviti planove, dugo razgovarati,
odložiti slušalicu, leći u čistu postelju.

TREĆI PERON, DRUGI KOLOSIJEK

Dok puštamo vlakovima
kliziti u napuštanje.
Sve je tako nadohvat.
Prelomljeni glas, točno vrijeme
prolaska kroz naše čekanje.
Bol me poravnava tom tračnicom,
ljubavnicom nenačete čežnje.
Zaboravljam riječi
kojima smo šutjeli o tome
i, uopće, zaboravljam.
Upitati putnike za
treći peron, drugi kolosijek,
stati na mjestu na kojem se to
od mene očekuje.

TUŽALJKA NAD UMRLIMA

Putujemo preko daha, tople slutnje,
nestalnosti, ponekad lako pristajemo
u sve daljine. Spokojni smo. Smiješiš
se u snu. Tvoje lice nikada ne spava,
zato u tebi raste tama.

Grad pjeva tužaljku za umrle.

Dolaze iz napjeva kao bilo čiji dar.

Jedna je žena dugo govorila.

Tko ti je dao ljepotu i bolest,

dao ti je sve. Presadila sam noć

iz tebe u svoje cvijeće. Sad kad sve

znam o bezbolnoj vodi i smrti

koju ne moram hraniti, doći ću opet.

Lijepo mi je ovdje.

Puno mjesečine u svjetlucavim riječima

i sve to cvijeće pogrešnog imena.

Razumiješ li sad?

Samo ti želim produžiti život,

naći tu spasonosnu rečenicu

kojom ću te podići iz sna.

SAHRANJUJEM TI KOSU

Usta su mi puna tvoga neizgovorenog tijela.

Došli smo u tu slabost kažeš mi,
pokrivač je hladan kažem ti.
Tkan za odgođenu bolest.
Presložena, prelomljena prisnost,
način na koji su te utiskivale godine.
Tvoje me vrijeme prekriva
obiljem vode, dobre vode

sahranjujem ti kosu
na neko drugo tamno mjesto.

NEIZGOVORENA TIJELA

JEZIK, TIJELA

Više se ne moramo ponavljati,
sada se podrazumijeva
da oko nas čitav jedan život
u sebi koncentrirano utvrđuje
odnose stvari, stvarne nam odnose.
Slobodni smo od govora,
od jezika tijela, bezglasa.
Stvarno se samo prinosi.
Mirujemo. Šutnjom ne moramo nikamo.
Nakupila sam sve što mi je
potrebno, nevjerojatno zakašnjenje.
Jednostavno, dolasci su sami
i daruju nas.
Stojim ni bliza ni daleka
s tvoje dobre strane,
utrnulog tijela jer sam htjela
drukčije slagati noć.
Sada kada ne moramo više
ništa učiniti,
kada se učinjeno skrbi samo o sebi,
kada se ne moramo više ponavljati,
kada šutnjom ne moramo
sada.

NEODLAŽENJA

Na koje sve načine možeš ne otići.
Ne svršiti tu rečenicu,
ne ulaziti u vrijeme, u mene.
Koža ima bolju imitaciju,
slojeve, naslage, ona ne briše
sebe ili tebe.
U njoj je tvoj odlazak siguran.
Možeš tijelom šutjeti o tijelu.
Možeš izgubiti noć, ne zaviti cestu,
ne ljubiti joj koljena,
ne dati joj mekoću kojom bi započela.
U tolikome prikrivanju
nizanja tvoga odlaska
možeš uvijek ne otići
ili otići
a da ja o tome ništa ne saznam.

*

Sanjala sam kako mi trbuh
optačeš dragim kamenjem,
kako sam lijepa i fluorescentna
i kako sam ti sve objasnila,
kako se otok izmislio
i hladno dao svjetlima,
kako je plakalo dijete i raslo nebo
kad sam te dovršila,
kako smo klizili s tuge
na tijela, kako nas je htjela noć
i riječi tijela i tijelo riječima,
kako se tamna tekućina
izlila iz naših jagodica
i voljela se pod nama,
kako nas je liječila.
Ti tražiš plahi otok, ja kažem hridi,
ti tražiš svjetionik, ja kažem otvoreno more
i šuma koja šušti lakonoga,
ovuda sam te već vodila.

Sanjala sam kako mi trbuh
optačeš kamenjem, dragim kamenjem
usred ničega.

*

U ruci kao u prolaznoj kući
umorni nomad skriva svoje krajobraze.
Plaši ga srh razigrane hladne svjetlosti.
Odloženo godišnje doba ima sagnjilu,
pocinčanu sjenu. Tijelo je zgrčena postelja
i ne želi više putovati.
Pripitomljene riječi nage su i napuštene,
ugibaju se nutrini u kojoj nisu važne sebi,
u kojoj ne moraju oboljeti.
Pitome ljuske, nenamjerne u svemu. Mlada žena
otvara ih kao darove.
U plodnoj, bijeloj punini njenog trbuha
raste strasna biljka. Spava, umirena, kao
strah na svome otisku, kao gonič u svojoj pustoši,
kao ljepota u samoj sebi.
U ruci, u kretnji, u zloj puti spori ležaj,
strašan kao čežnja.
Jezik je moje uplašeno tijelo.
Predugo sam ga čuvala, moći su se istrošile.
Čime ću te sada liječiti?
Sva sam vrata zatvorila, dobro sam ih zatvorila,
sipljiva sam od vlage i svjetlosti, nemoćna kao dina.
Neka tako sve ostane, jako sam umorna.

NEIZGOVORENO

Noć silazi u tijela,
mrsiteljica svake druge namjere.
Blijeda put obuzima muškarca,
žena skida svoju samoću iz meke,
opipljive prostornosti svoga minuloga.
Govorim o zavičaju, o mjestu na kojem
se prepoznajemo, strpljivi, prepuni
svjetline koja sve poništava.
Vraća sliku u prvu bolnu točku.
Bog ima malu kuću u našem jeziku,
sve su riječi zibljive kao molitve
ako ih dovoljno dugo ne izgovaramo.
Bilo bi dobro samo se odvesti nekamo.
Zariti dlanove u pretoplo zemlje,
pojesti sve ljekovite glasove.
Tolike si biljke poubijao pred mojim očima.
Okomit i moćan pogledavao si na mene.
Utroba mi je nabujala od teških mirisa.
Predugo sam te tješila. Putujemo kroz
tamnu venu u načeto srce stabljika,
zacjeljujemo u njihovim sokovima.
Noć je mliječna prostirka, zamata nas
u tišinu i napušta. Govorim o zavičaju,
udaljenost je naše marljivo stanište.
Na mirnoj, otvorenoj cesti ranjiviji smo,
bilo bi dobro samo se odvesti nekamo.
I bog noću seli svoju kuću
i prozračan se vraća u prvu šutljivost.
Neizgovoreno tijela krijepi se u nama,
više ne možemo zakriliti jezik
koji će nam sve to uzeti sebi.

„JESAM LI TE USPAVALA?“

Svaka je poruka ljubavna,
smjela i iz tijela namjerna,
zadovoljna sama sobom kao krivotvorina.

Svaka je potraga pretraženo tijelo,
tražiti, ostaviti trag, otpočinuti
kao umorni tragač i njegov glas.

Jutro je prvo zrcalo s kojeg uzimaš
sve što ti odgovara.

Spavao si blizu smrti,
s tamnim, hranjivim sjenama,
dobrim, hranjivim korijenom,
s previše noći, lijen za očekivanja.

Svaka je poruka ljubavna,
prepisana iz toplijeg teksta,
ili nekog drugog tijela,
iz preobilja,

lijepa za pretraživanja.

U tebi je previše namjera.

Ne plaši se, sve se vraća prema nama,
odlasci su gipko, nepropusno sito.

Zaspi u mom tobolcu,
kao umorni tragač i njegov glas,
zaspi u svim mojim bolnim mjestima.

*

Zar je važno što te budim
ili te ne budim?
Možemo izmisliti svaku točku preskoka,
svaku raspoloživu visinu,
svaki govor umotati u postelju,
šutjeti. Prešutjeti.
Možemo otvoriti, prozračiti,
nadjačati komešanje nepozvanih
što nas utiskuju u ovu lakomu diobu.
Zar se mora sve ustvrditi?
Budim te, tebi poput djeteta.
Migoljiti, mirovati,
utišati se, nadglasati sve.
Nitko neće doći s ceste,
nitko neće donijeti pismo,
svako smo pravo uzeli za sebe.
Ovdje smo sigurni
kao u zaboravnom jeziku,
kao bijelo u bijelome,
kao tijelo
u tijelu bez ljubavi.
Zar je važno što te sebi poput djeteta
budim ili te ne budim?
Zar je važno što ti govorim
ovdje smo sigurni,
jesmo li sigurni
da možemo govoriti,
da možemo prešutjeti?

ŠTO NE IZGOVARAŠ

Ne izgovaraš,
što ne izgovaraš, misliš da te
u pouzdanoj daljini nije izgovorilo.
Ne pišeš,
što ne pišeš, misliš da ti se nije vratilo.
Odgovaraju ti mnogi muškarci i mnoge žene,
nepoznati jeziku s kojeg ti pišu.
Osmjehuju se s fotografija, sjene su im lijene,
govore u finim, pravilnim glagolima
o svojim umrlima i svojim ljubavima,
nenametljivi su i brinu o tebi.
Pisao si ženi s kojom nikada nisi vodio ljubav,
pisao muškarcu s kojim nikada nikoga nisi dijelio,
prevodio blizinu, ucrtavao kretnje sa svojih putovanja.
Onaj što je zaklonio pogled, zadržao dah, sve si im objasnio,
to sam ja.
Što ne izgovaraš i što ne pišeš,
samo se za sebe stvorilo,
uzelo ti sve što ikada jesi ili nisi izgovorio.
Ono zdesna moja je majka,
i moje mlađe dijete, u pozadini je kuća
koju smo nedavno kupili.
Šaljem ti svoju novu adresu s nadom,
dragi, da ćeš mi još koji put pisati.

BEZ TEŽINE I TIJELA

Neka lica lako otpuštamo, površinu boli u oku,
skidamo boju po boju, malaksali od tolikog gašenja.
Onima koji sporo odlaze ne vidimo oči,
nećemo se sjećati što su večerali,
o čemu su govorili sami sa sobom.
Sve smo priče završili bez njih.
Onima koji ostaju nakupit ćemo duboke,
utihnuće glasove, vratit ćemo ih kući,
u puteniju napuštenost.
Čitav ćemo prostor povući za sobom
u riječi bez težine i tijela, riječi
izdašne od svog prvog značenja.
U njima tamne i zriju svi naši ostavljeni krajolici,
sva ta lijepa imenovanja nagnuta u putnike, sjene i razdaljine.
U ovome trenutku možemo samo ustati i otputovati.
Više nemamo zaliha ni za jedan drugi zaborav.

OBILJE VODE

*

Cijelu noć sjediš na rubu kade
i misliš kako bi mogla roditi,
prikupiti na sebe sve
što ti je ikada ispalo iz ruku,
preplivati sjećanje
jer krv nije bolest
ni mliječni pokrivač za tvoje noge.
Kad već sve znaš o neosunčanoj pukotini
kroz koju te posrebreni dašci
uvijek pomalo hladno raznose,
oslikavaš pločice,
to nećeš znati ponoviti.
Voda se grije u raskriljenom tučku,
htjela si se kupati,
ali više nisi sigurna
možeš li biti toliko zla prema cvijeću
i koji bi dio noći izabrala za rođendan
jer rođendan je važan
jer krv nije bolest
ni slučajni ukras u tvojoj kosi.

*

Nisi se još protegnula iz buđenja,
nema te u stvarima, nema te u tebi,
u riječima te ne ili da.
Nisi pakosna, žena si i mirisna,
normalno je tako započeti dan.
Sve si zakrvarila, premještaš se
i predomišljaš u kapljama,
raznose te kroz tkaninu i san,
mekim prsnućem u neimenovanu daljinu
gdje si se udobno skrasila.
Skrivaš noć u bedrima,
bezbrižnu toplu životinju.
Izlaziš iz vode postelje,
crvena školjka između usana,
naplavljeni zaborav, šumovi koje
nitko nije prisvojio,
glasovi kao na obali.
Sva si od obilja, izmišljaj jezika
koji te orobio, vratit će ti se.
Normalno je tako započeti dan.

VELIKO SPREMANJE

Danas ću biti svi moji muškarci,
potrošit ću lice za malo šminke,
otvorit ću sve kao šarenu trgovinu,
kažeš mi i nastaviš glasno pjevati
oplahujući svjetlost po sobi.

Među haljinama našla si
dijete šišmiša, vrištimo skupa.

Možeš se voljeti na puno načina,
jednostavno, probudiš me drukčija,
takav si mali osjećaj,
rasteš ispod jezika,

bezbrizna kao nerazumljiv kraj.

SLIČICA IZ DJETINJSTVA

Kada bi me sada nazvao,
rekla bih ti što sam učinila.

Ležaj poklonila podnevu, pauku
život, izgllačala posteljinu,
prepoznala staru kuću,
zaspala u dvorištu, kuhala
i doista sam redovito ručala snijeg.
Jednom mi je bilo zlo.

Moje prijateljice, za razliku od mene,
imaju urođeno to nešto.

Kada bi me sada nazvao,
rekla bih ti istinu,
sve ono što slažem već godinama
u neizostavne ladice,
slike koje bih ti pokazala,
u samodopadnost jezika.

PREPOZNAVANJE

Gdje je moja kuća,
pitam čovjeka koji u mene
nastanjuje neku drugu ženu.
Tako nalik, kaže, putovanju i slučaju.
Vrtoglav u riječima,
prostor raste i uzima nas.
Tako nalik, kaže, kao da se naginje
ubрати divlje izraslo i ničije.
Diše mi za vrat.
U obrnutom putovanju vidim
što ostaje za nama.
U kosi su ti sneni putnici,
tužni su i plaču u smanjivanju,
istrest ćeš ih u jastučnicu,
promijenit ćeš se,
u tebi nema zla i zaborava.
Presvući ću jastučnicu, uspavati putnike,
pristaju im noć i grad,
a gdje je moja kuća,
pitam ga.

SVE TO

Dati joj potrebnu grubost,
grubost potrebe,
riječi koje nisu došle same.
Tetovirana koža ne prenosi značenje / boli.
Ljubavnici su zagubili tijela
kada su na brzinu htjeli
sasuti i sve to.
Pucanj u usta. Ugriz prepun bijeloga.
Živac. Neliječena opekotina.
Riba se ljušti. Zmija se svlači.
Riječi koje nisu bile ovdje.
Voda koja nije hlapjela.
U jeziku ima takva mreža,
mirna pukotina u kojoj se krvotok odmara.

RAZGLEDNICA

Voljeti lijepe ruke,
strast sakupljačice,
suvenire s prepričanih putovanja.
Naći dobar ležaj za pauke u sobi,
gađenje u sebi.
U svakome kutu biti
ravnomojerno dobronamjerna.
Stvarno mislim na život
koji bih mogla voditi
u bilo kojem pravcu rasta
ili povratka.
Samo još jedna kriška lubenice,
druga kava, bezazlena
i sve što ne ide skupa, a slaže se
prema nama.
Bila sam mudra,
na ovo putovanje ponijela sam sve.

RAZLOŽNOST

Tuga će te trajno pripitomiti,
sasuti ti svu svoju strast.
Ona se lijepi kao
vrelina na kožu,
duša na usta,
sjemenka na glatko dno.
Voda ljubi koljena,
tuga pliva utrobom,
nijedan drugi osjećaj
toliko izlučen, pripitomljen
i razložan.

DUBLJE ME LJUBI

Ljubi me, ali ne podiži me iz moje odsutnosti,
ne okreći prema svjetlu, sebi. Mogu poprimiti
zastrašujući oblik. Moram mirovati kao u raslinju
koje ne prerađuje moj dah. I jutro svoje dobro
uzima noći. Ljubi me, ali ne vraćaj me u moje tijelo,
u nerazumno, tamno nakupljeno. Ne nosi me iz mraka
u mjesečeva polja, ne pokrivaj me glasom vode
i sjemenkama, dublje sam uronjena.

USPAVANKA

Te noći nebo raste s dna vode,
mjesec liježe u trudnu mahovinu,
bunar se prisjeća tvoga lica.
Unutra su male divlje smrti,
bića iz drugog mraka,
rastaču svoju tužnu alkemiju,
toplo, svrhovito deblo.
Drugi, noćni život tvoje kose,
pod jezikom neotopljen hostija,
nedovršeni snijeg.
Gradim ti kuću, glinenu mjesečinu
prenosim s kraja na kraj
zastalog dvorišta, zaključavam u ormar,
u zrcalu zaboravljam crne mirise.
Oblačim tvoje haljine,
lijepa sam i blaga, uspavljujem životinje.
Te noći naginjem se unutra i vidim
kako nebo raste s dna vode,
voda raste do moga lica,
tvoje lice do moga lica,
svejedno, malo me strah.

USPAVANKA II

Opet sam sva od tvojih haljina,
razgrćem u sebi crnu i mirisnu patinu,
sama sebi dovoljna kao zaboravljeni dar.
Darovala si mi pola od imena,
utrobin strah, sjenino lice,
iz rahlog gomolja uraslo u stas.
Samo si stajala na vratima,
zelena vrata, iznutra sva istrula
i brojala sva putovanja
u koja me nisi uljuljkivala,
u koja se nisi vratila.
Spravljala si vodene biljke
iz kuharice za tajne močvare
koja je nadošla kad si doselila.
Uvijek sam se plašila kako će netko umrijeti,
propasti, ugazim li u živo blato
ili jednostavno, stanem li
mrtvoj biljci u dno.
Za sve si se brinula.
Za kamenje, more, pritoke,
nizinu koja nije htjela nalikovati sebi.
Tvoju je kuću moralo sve pridržavati.
Samo si stajala na vratima,
zelena vrata, iznutra sva istrula,
šaputala iz utrobe, trbuhozborila,
nasmijavala me do suza, ali
nikada me nisi uspavala.

OVDJE SAM SE VJENČALA

Zaspala sam u crkvi.
Mogu biti tako lijepa i mirna,
prostrta i nepomična.
Ovdje smo se vjenčali.
Budi me jedna žena,
bila sam plaha kao ti sad.
U tebi je dobra voda, teška i plodna,
spomenula sam te u molitvama.
Vrti mi se u glavi od sjena i mirisa,
zadržavam dah.
Izgubila sam pokrivač, podvukla bih prste,
mrak je gladan, podzemne vode hlade mi
zglobove. Sa svih strana pritišće me
obložen prigušenim kretnjama.
Pronašla sam svoj strah.
Tako je lijepa i mirna,
smiješi se dok priča sa ženama,
ima li ljubavnika, ima li osjećaj
kako joj riječi bježe iz molitve
i kako neće moći izdržati to sve.
Htjela bih se uvući u svoju utrobu,
vidjeti kako iznutra izgleda.
Kako raste, kako me izjeda.
Lako me dozoveš, tešku od vode i glasova.
Ljubiš me promrzlu, nestalnu od sna.
Pune su mi ruke tvoje kose,
mrtve su mi ruke, kosa raste.
Kako raste, kako me izjeda.

*

Plošna i nečitka biljka,
beskorisna kao rijedak trenutak,
nitko joj više ne pjeva, ne čita
vlažna noćna pisma. Riječi su se
rasule kao mjesečeve kuglice,
slijepa usta sanjaju vodu,
lijepa lica tamne, mjesec je pojeo
sve svoje silaske.
Više ne stanu u moj život,
ta lakoća, ta zarasla blizina,
to nizanje. Dođi, rastuži me.
Igračke su nemilosrdne,
smiješe se iznutra, rasijecaju vrijeme,
tuđe su i skupocjene.
Strpljive lončanice, nenjegovane ruke,
nezaigrane stabljike i noći i prazne zdjele,
pospremi sve.
Naplavljeno zrcalo, ožiljci prineseni
vodi, hrana nezasitnom tijelu,
takva mu je glad, zacijeljeno čekanje.
Sve su me žene uljepšale,
igrački i vremena, svega su se odrekle,
lijepe dok rastu iz svoje samoće,
moćne i mračne u odrazima,
više ne stanu u moj život.
Više me ništa ne rastužuje.

PONESTAJE MI VREMENA

Ne mogu zaspati sa svim tim ženama u sebi.
Ponekad toliko plačem dok zrače svoju kožu
i natapaju me glasnim mirisima.
Mrtva sam i sićušna, smanjujem se za prostor
u kojem me previše ima, toliko me toga nadrasta.
Imam samo ovaj svoj jezik i pradžina sam.
Potopila sam sve mitske priče, napustila sam sva
mitska stvorenja, ali nisam se promijenila.
Ponekad toliko plačem dok me nose i presvlače,
daju mi više nego što stane u mene.
Dok tonem u tebi, u sebi me, još me samo jednom
provrti u mraku. Znaš kakva sam, laka kao zaborav.
Ne mogu zaspati sa svim tim ženama u sebi.
Ne mogu otići, ne mogu ostati, ponestaje mi vremena.
Dok toneš u meni, u sebi te, čekam da se javiš
i precizno mi naznačiš to mjesto
s kojeg se čitav svijet urušava.

MJESTO ODVOJENOSTI

PODZEMNE VODE

Pustila je neka je vode presvuku u ljepšu,
očuvanju sliku, prekrupnu za uzajamnost svjetlosti
i kamena, sna koji se naliže sa sjeverne strane.
Pa neka je usitne pradžni kojima su dom i vrijeme
zauvijek u razgrtanju, neka je umrli svojim umornim,
upornim zaboravom, gladnim, prepuštenim rukama miluju,
neka je nema. Podzemna raskoš, tužna, umirujuća navještenja.
Mrtva i najljepša, ne budi se ustrajnošću kojom tonu slojevi,
tuđa, lažna pristaništa, odmor, tvrda uzglavlja bez znamenja.
Vode ne vjeruju u svoja krštenja, zmije se podvlače pod kamenje,
djeca im prilaze bez straha, ona ih doziva bez glasa, bez strasti,
neka je presvuku, neka je usitne, neka je miluju, neka je nema.

PUKOTINA U JEZIKU

Umilostivljene riječi,
nude nam se s obje strane,
jednako obećane, i danu i noći,
kad posustaju, praznina ih okupa,
razdijeli ih čudima i svaka nađe svoje mjesto.
Pod toplim jastukom noćne životinje
večeraju svjetlost, biljku što krađu
vlastitim ustima, kožu svijeta,
stalno i sigurno hraneći joj bol.
U male, dobre životinje iz tame
uvijek se možemo pouzdati,
nikada nisu uplašene, nikada nisu same,
ima negdje samo njima znana pukotina
kroz koju te mogu sanjati,
kao strpljenje u kamenu,
otisak čarolije na tvome čistom licu,
o tome ti ne bih mogla lagati.

ZAVIČAJ

Praznim svjetlost, izvrćem snove,
potkradam spavače jer u njima,
dok presahnjuje jezik, riječi su
tek rođena, mala, samodarovana tijela.
Kuća, zvijezda, pustinja, otok neke druge
odsutnosti, neprepoznati krajolik,
vrijeme silazi samo u preobilnu riječ.
Čovjek kojeg ne poznam, život o kojem
ništa ne znam, kamen pod vodom, voda
pod kamenom. Imam samo prostor oko tijela,
tijelo oko riječi, to malo tijelo riječi,
prepuno prostornosti. Slažem po sebi,
utapam u sebi, tražim lice koje nalikuje
svojoj najljepšoj smrti. Zadržavam se u padu,
u napuštenom bijelom, hladno je i sva bi mi
ta lica mogla pristajati.

Kuća. Zadah neprisutnih, neizgovorena neće te
povrijediti, tek u preletu riječ je ljekovita.

Zvijezda. Ima nepotrošnu ležaljku, može te
njihati u svakoj daljini, može te omotati kao
riba mrežu, može se zauvijek u tebi primiriti.

Pustinja. Jezik izumire riječ po riječ, ili odjednom,
glas, bezglas, može prenađiti. Biljka urasta u vlagu,
vlaga je meka, skliska dina, može ti se vratiti.

Otok. Kad presahnjuje izvor, ukradeno više ne može
razdijeliti, voda, kamen, svjetlo, slika kraja
koji se odmotava, kao susret koji se neće
dogoditi, kao silazak umornog čovjeka,
zavičaj neke druge odsutnosti, to je čovjek
kojeg ne poznam, to je život o kojem ništa ne znam.

MJESTO KOJE TO NIJE

Izgubljeni predmet nalaziš
i stavljaš na mjesto koje nije
prestalo čekati. Prepušten riječima
što ga zamataju u dragocjenost,
taj put koji je trebalo prijeći
i ne odricati se ni jednog zastanka,
to pristajanje, kada se jedno u drugom
ne saplićemo, kada su moje ruke na tvome
licu samo moje ruke na tvome licu.
Svakom kretnjom vraćamo se u sigurnu
blizinu riječi što ih nećemo izgovoriti.
Prepuštena tišini, čujnost prašine
kojom sam zaokupljena kao sama sobom
dok sam skupljala sve što bi me moglo
zadržati. Čujnost moje kože, težina kojom
se svlačim i počinjem nalikovati sebi.
Nemoćni, jer znamo što će nam taj predmet
darovati, negujemo svoje samotnosti,
plahi kao u bolesti.
Neka djeca, njihovi povici visoko ustremljeni,
to pristajanje, dok ih gledam s druge strane,
kao da je trenutak u kojem otvaram prozor
samo trenutak u kojem otvaram prozor.
Buka života koji hoće više od sebe.
Žene umorne, lagane, krotke i opore,
prizor koji me rastužuje, tuga koja me umiruje.

NE BUDEĆI TE

Šutnju, sve drugo se samo pričinja,
stišćem u ruci, prejak stisak, odveć
plemenita tkanina. I dok je prostirem,
klizi s utrnulog tijela, privremenog
boravišta. Noć je, i samo bih htjela spavati.
Dan izmješten, kao da sam ga samoj sebi ukrala,
ne dodirujem, ne ostavljam tragove,
uhodim nevidljive, jesam li ustajala,
brisala znoj sa čela, otvarala prozor,
gledala u nebo, jesam li svemu tome pristajala?
Šutnjom, jezik ranjen kao tijelo,
spokojno od umora, prelazim preko svega,
oduzimam, ushićena lakoćom u kojoj nema tragova.
Vrata moraju biti dobro zatvorena,
sve mora biti na svome mjestu, netaknuto,
slike krhkosti, doći će u stiješnjenosti
svega što se moglo nakupiti. Vrteći ih neprestano,
kao da sam pred zrcalom u najljepšoj haljini,
mogu ostaviti dovoljno vremena za život,
dovoljno života vremenu. Šutnjom, ponavljam,
prepoznajem riječi mrtve s odgodom,
kao da sam dugo, dugo sjedila u tami,
noć je, i samo bih htjela spavati.

MJESTO ODVOJENOSTI

Čije je to odsuće, čiji zaborav, preostalo od noći,
čije lice postarjeli dan. Između je hladno, mjesto odvojenosti,
to je voda koja može poprimiti bilo koji oblik,
naslikana kao početak, ukrašena školjkama, kao jezik iznutra,
obrasla tišinom, netremična da bi boljela.
Proći će šetač i reći da je lijep i sunčan dan.
Proći će, reći će, sve što ne vidiš, sebe ne vidiš.
Ali ja sam legla na dno mirnog jezera. Sva moja tijela
u mom tijelu, čista i odložena. Između je hladno, ledeno mjesto,
to je voda u kojoj se obnavljaju otisci, haljina je teška,
ljepljiva od krvi, ne mogu je skinuti.
Proći će, reći ćeš, ja sam tako mirna i bešumna, nijedna riječ
me ne bi ponovila. Čije je to odsuće, čije mjesto, čiju smrt
smo preboljeli. Proći ćeš, ući ćeš u svjetlost, u nijemu sliku,
pod svoju sjenu, sanjiv od vode koja se povlači, vidjet ćeš ženu
kako ispire plahte, ljeto s bokova, nećeš je prepoznati.
Naslikana kao početak, kao lijep i sunčan dan, ukrašena iznutra,
mirna i preobilna, netremična da bi boljela.

U TOJ KUĆI NITKO NE ŽIVI

Putujmo sad, sigurni od svega što nas razdvaja,
to je odraz naših tijela u vodi, nemamo se čega bojati.
Kada si došao, preplašen i blag, znala sam, naučit ću te
sporosti, ništa u toj kući više neće biti isto,
taj tužni, polagani ples, nemoćan u nepomičnosti,
klizimo, tonemo, ta kuća nije na sigurnom.
To je odraz naših riječi, sipljivost svjetla koje se gasi,
to je lakoća kojom se otiskujemo, to su nerazgovjetni glasovi na obali.
Putujmo sad, nismo pristali na vrijeme sve izgubiti.
U toj kući nitko ne živi, njezino staklo lomi se bezglasno,
vjetar je to učinio ili gladne životinje koje smo zaboravili nahraniti,
kojima smo zaboravili nadjenuti imena, reći im da se ne plaše
sjena i tišine, da im pripadamo, ali da se nećemo vratiti.
Kada si došao, nisam se ni pomaknula, tvoji su koraci još
odjekivali na stubištu, vrata su se polagano za tobom zatvarala,
znala sam, naučit ću te sporosti, to je ta bol na koju sam čekala,
ne otvaram oči, klizimo, tonemo, ta kuća ne može izdržati,
obala se urušava, s njom odlazi sve raslinje, svi gibljivi, živi,
skliski nanosi i ta tijela i ta voda sačinjeni ni od čega.

PRESLIK

U njenim rukama predmeti su još uvijek
najbliži sebi, prepoznaju vlastite dodire
kao staklastu mekoću, milovanje nevoljene.
Ništa se nije promijenilo na tome putu,
ista usporavanja, prizori kojih se nitko neće
sjećati, razgrnuta zemlja u kojoj je zaustavljena
namjera, dobra kao kuća, drvo, dvorište bez ograde,
kao bijelo, uspavano, fotografirano, preslik svega
što napušta svojim rukama.
Mjesto na kojem odlaže manje i više sebe, zametnuti
usjeci, trenutak u kojem će odustati.
Odloženost sve drži na okupu, podupire zidove,
odakle dolazi hladan zrak, vjetar vrtloži pod vratima
sve što nije spremna uzeti. Toliko vremena, tek toliko
vremena, iznenadnosti, ozdravljenja.
Rasušeni pretinci teški su od sačuvanosti, koliko
ustezanja u njenim rukama, u požutjelim vrpčama
nema dražesti. Mijenja neophodno za beskorisno,
beskorisno za neophodno, tako će duže trajati.

MJESTO KOJE SMO NAPUSTILI

Uvijek na tom mjestu strpljivo
podnosim sve dok te ne ugledam,
strah otpušta miris koji me proganja,
omamljujući neon, tamneći iznutra,
neprimjetno nas sklanja u lažnu sliku,
u kojoj samo sjedimo, o kojoj samo šutimo,
noć se umirila u nama, sve je već iza nas.
Ali ne govorim ti o tome, zasljepljuju me nevidljivi tragovi,
dah usnule životinje, obuzeta živim tijelom, ne mogu se bliže pomaknuti.
Miris vlage, hladnoća predmeta i zidova, zavodljiva igra skrivanja,
sve što oduzimamo tišini, tišini ne oduzimamo ništa.
Kao da možemo nestati toliko blizu sebi,
u isto vrijeme, u isto izmišljeno vrijeme
približavamo se i udaljavamo do neprepoznavanja.
Uvijek na tom mjestu bol se zaboravi pa nas položi
u meku auru i nosi kamo poželimo, sigurni smo u toj postelji.
Ne plašim se bolesti, mirno spavam na tvojoj ruci, to je san koji me budi,
to je oblik koji me pridržava, to je ta šutnja, tijelo koje me izdaje,
glad koju ne zna utažiti, to je slika s kojom se ništa ne može učiniti.

FOTOGRAFIJA

Kao kosa na vjetru, ta je slika mirna, fotografirane riječi,
smijeh djevojčice zanjihao je most, u njoj je strano tijelo,
zatvoreno u krv i glas, s lakoćom će ga hraniti.
Spušta se niz kosu i vraća u glatki spokoj dana, bez čuđenja,
željna rukama obuhvatiti vjetar koji joj igru nevino obnavlja.
Most se nezaustavljivo rastvara u prazno i prostrano,
trenutak je pred odlazak, možda se još nešto može učiniti,
možda se sve još može umiriti, izgovoriti u prošlom i odsutnom.
Utihnuli smijeh, riba je šutnja, šutljivi trbuhozborac,
u trbuhu pulsiraju zatvorene kao vrijeme u sebe,
preostale riječi, ljuske na koži, ljuske u kosi,
strano tijelo ugušeno ljepotom. Rastvoreni u prazno i prostrano,
tupi udarci, zveče kao školjke, pokidani biseri,
smijeh žene, kosa na vjetru, sjena ljubavi.

UVIJEK O SMRTI

U svemu ugašenom samo još pucketeta zaustavljena kretnja,
nešto što hoće preživjeti u sebi, nešto u tom naginjanju preko ograde
što odnosiš sa sobom kao prizor u kojem ne uspijevaš uživati,
netaknuti krajolik, voda koja se nečujno gubi, staza koju pronalaziš,
skliska i potrošena. Uvijek istim putem vraćaš se kući,
zakriljena svojom sjenom, ljepša, uvijek ljepša kad si nevidljiva.
Tri dječaka češljaju te u sigurnom šuštau sna. Srh u tijelu, ruke u svemu,
vrtuljak usred grada, haljina od vjetra, prašina u ustima. Raščešljavaš
njihove svilene dodire, tamne talozi u hlapljivu govoru, o daljinama,
uvijek o daljinama, o vrtoglavih gradovima, o svim čudima ovoga svijeta,
o ženi koja se netom bacila pod vlak, o smrti,
uvijek o smrti. Noć diše glasno dok te gorljivo ljube,
kroz tebe se kruni nabrani zrak, nešto što hoće preživjeti
u sebi, nešto što odnosiš sa sobom kao prizor u kojem
ne uspijevaš uživati, uvijek istim putem vraćaš se kući.

Marijana Radmilović

Rođena 1971. godine u Vinkovcima. Diplomirala kroatistiku na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Pjesme i priče objavljivala u Quorumu, Književnoj reviji, Plimi, Zarezu, Temi i Riječima. Za debitantsku zbirku poezije *Portreti nepoznatih žena* 1999. godine dobila nagradu Ivan i Josip Kozarac. Na prvim Danima Dobriše Cesarića u Požegi 2003. godine dobila nagradu Dobriša Cesarić za najbolju neobjavljenu knjigu poezije *Bolest je sve uljepšala*, a nešto kasnije za istu zbirku nagradu Kvirin za mlade pjesnike. Živi u Osijeku, radi u Vukovaru.

Objavila: *Portreti nepoznatih žena* (poezija, 1998); *Bolest je sve uljepšala* (poezija, 2003); *Putovanje oko tijela* (poezija, 2019).

Biblioteka Online

knjiga 189

Marijana Radmilović

BOLEST JE SVE ULJEPŠALA

© 2021 Marijana Radmilović

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2021

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

terimakasih0 / Pixabay.com

Objavljeno

26. svibnja 2021.

ISBN 978-953-345-853-3 (HTML)

ISBN 978-953-345-854-0 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-855-7 (PDF)

ISBN 978-953-345-856-4 (MOBI)

Prvo izdanje

Meandar, Zagreb, 2003.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**